

La dimensió social de la família

Dr. Joan Costa

La família, malgrat tot el que està passant, segueix estant de moda. El quart informe realitzat l'any 2009 sobre els valors dels europeus evidencia que la família és considerada com «molt important» per un percentatge rellevant de la població (el 84% de la mitjana entre tots els països), col·locant-se en el primer lloc en 46 països de 47. La família està valorada per sobre d'aspectes centrals de la vida social com el treball, les relacions d'amistat, la religió, el temps lliure i la política, que es valoren de forma diferent en els diversos contextos. De fet és així perquè Déu ho va fer així —forma part del projecte de Déu, com afirmà Joan Pau II: «La importància i la centralitat de la família, per a la persona i per a la societat, és subratllada repetidament en la Sagrada Escripura: “No és bo que l'home estigui sol” (Gn 2,18). [...] La família es perfila, en el disseny del Creador, com el *lloc primari de la humanització* de la persona i de la societat i bressol de la vida i de l'amor».

És ja famosa l'afirmació de Le Play —sociòleg francès del s. XIX que influí molt amb les seves idees sobre la família en Lleó XIII— que la família és la cèl·lula bàsica, primera i vital, de la societat. A través de la família, la primera societat natural, la persona s'integra a la societat. Famílies fortes donen lloc a nacions fortes, en el sentit més humà d'aquesta expressió, comentava el pontífex polonès. «Convé fer realment tots els esforços possibles perquè la família sigui reconeguda com a societat primordial i, en certa manera, *sobirana*. La seva *sobirania* és indispensable pel bé de la societat. Una nació veritablement sobirana i espiritualment forta està formada sempre per famílies fortes, conscients de la seva vocació i de la seva missió en la història. La família està en el centre de tots aquests problemes i comeses: relegar-la a un paper subaltern i secundari, excloent-la del lloc que li competeix en la societat, significa causar un greu dany a l'autèntic creixement de tot el cos social».

Alhora el benestar de la persona i de la societat resta íntimament unit a l'estructura familiar. Cal, doncs, vetllar per aquella *ecologia humana*, a la que es referí Joan Pau II en l'encíclica *Centesimus annus*, a fi i efecte de garantir el ple desenvolupament integral de la persona i de la societat. «La primera estructura fonamental a favor de l'*ecologia humana* és la família, al si de la qual l'home rep les primeres nocions sobre la veritat i el bé; aprèn que vol dir estimar i ser estimat, i per consegüent què vol dir en concret ser una persona.» Per fer possible aquesta missió educativa de la família cal que sigui promotora de l'anomenada *cultura de la vida*, que només serà una realitat en la mesura que ella mateixa sigui «Santuari de la vida». Contra l'anomenada cultura de la mort —expressió que simbolitza tot àmbit de deshumanització—, la família constitueix, per naturalesa pròpia, i ha de constituir, operativament, la seu de la cultura de la vida, en un sentit ampli de vida, que inclou també la dimensió social.

La família esdevé generadora de cultura de la vida tot educant en humanitat, essent la primera escola de virtuts, personals i socials, com recordà el Concili en el decret sobre l'educació. N'és un dret i un deure. Joan Pau II, que podríem atorgar-li el títol del Papa de la família, assenyalà la missió o missions que la família posseeix per ser el que és: «En el disseny de Déu Creador i Redemptor la família descobreix no només la seva *identitat*, el que és, sinó també la seva *missió*, el que pot i ha de *fer* [...]: família, *sigues* el que *ets*!» Segons el disseny diví, la família està constituïda com a «íntima comunitat de vida i

d'amor», i té la missió d'esdevenir-ho cada cop més. La família rep la missió de custodiar, revelar i comunicar l'amor, com a reflex viu i participació real de l'amor de Déu per la humanitat i de l'amor de Crist Senyor per l'Església la seva esposa.

«La família —rebla el Compendi de Doctrina social— es proposa com a espai d'aquella comunitat, tan necessària en una societat cada vegada més individualista, en el qual fer créixer una autèntica comunitat de persones gràcies al dinamisme incessant de l'amor, que és la dimensió fonamental de l'experiència humana i que troba justament en la família un lloc privilegiat per manifestar-se. [...] De l'amor neixen relacions viscudes segons la gratuïtat, la qual respectant i afavorint en tots i en cadascú la dignitat personal com a únic títol de valor, esdevé acolliment cordial, trobada i diàleg, disponibilitat desinteressada, servei generós, solidaritat profunda. [...] La família, que viu construint cada dia una xarxa de relacions interpersonals, internes i externes, es dreça, doncs, com a escola primera i insubstituïble de sociabilitat, exemple i estímul per a les més àmplies relacions comunitàries basades en el respecte, la justícia, el diàleg, l'amor».

Considerant els drets de la família, enumerats pel Sínode de 1980, recollits en gran part en l'encíclica *Familiaris Consortio* de Joan Pau II, i proposats per la Santa Seu en la Carta dels drets de la família, i tot recordant que tot dret comporta alhora un deure, podem formular els trets que ha de possibilitar la família en la seva tasca educativa: entre d'altres, ha de forjar persones capaces d'assumir els compromisos de la família, ha de prendre consciència del valor sagrat de la vida, ha de créixer en una vida moral d'acord amb la seva dignitat, ha de fomentar els valors religiosos, ha de participar en la vida política i social de la societat, ...

Com educa la família? Hi ha moltes instàncies educatives en la vida social, i la família té una comesa pròpia i una modalitat pròpia d'educar: generant allò que és humà a través del que és humà, essent un sol cor i una sola ànima. L'originalitat de la família es basa a generar la persona humana en Crist mitjançant el viure quotidià, esdevenint ella mateixa com un *úter espiritual*, en expressió de sant Tomàs. La família dóna el mapa de viatge del fill, per guiar la seva vida cap a la plenitud de la seva humanitat. No podem oblidar que s'educa per osmosis, per via de contacte vital: en i a través de les mateixes relacions interpersonals de la família.

Urgeix, per tant, una labor àmplia, profunda i sistemàtica, sostinguda no solament per la cultura, sinó també per mitjans econòmics i instruments legislatius, dirigida a assegurar a la família el seu paper de lloc primari d'*humanització* de la persona i de la societat. Salvant la família, salvem la mateixa societat.